

Antwoordformulier Kennisrotonde

Opgesteld door: Anne Luc van der Vegt en Angela de Jong
Vraagsteller: Leerkracht VO

22 september 2016

Vraag

Wat is het effect van huiswerk op het leerrendement en de schoolprestaties van de leerling?

Bij de beantwoording van deze vraag zijn er twee aandachtspunten:

- a) hangt dit effect af van het schooltype (basisonderwijs, vmbo, havo, vwo) en de leeftijd van de leerlingen (onderbouw, bovenbouw);
- b) hangt dit effect af van de wijze waarop huiswerk wordt nabesproken: klassikale bespreking, individuele feedback door de leraar, feedback door leerlingen onderling.

Kort antwoord

Uit onderzoek blijkt dat huiswerk maken ervoor zorgt dat leerlingen betere cijfers halen. Dit effect is gevonden op zowel rapportcijfers als op gestandaardiseerde testen. Het effect van huiswerk maken is groter bij oudere leerlingen dan bij jongere leerlingen. Dit betekent dat oudere leerlingen meer profiteren van het maken van huiswerk. Daarnaast beïnvloedt de feedback van de docent op het huiswerk ook het effect van huiswerk op de leerprestaties van leerlingen.

Toelichting antwoord

Wat is huiswerk?

Huiswerk noemen we het schoolwerk dat leraren hun leerlingen opgeven om buiten schooltijd te maken. Deze definitie wordt gehanteerd in veel wetenschappelijke studies naar de effecten van huiswerk (zie b.v. Cooper, 1989).

Effect van huiswerk op schoolprestaties

Dat huiswerk effect heeft op schoolprestaties, is overtuigend aangetoond in twee omvangrijke Amerikaanse metastudies (Cooper, 1989; Cooper, Robinson & Patall, 2006). In deze overzichten is gekeken naar verschillende soorten studies, zowel experimentele studies, waarbij één groep leerlingen huiswerk maakte en de andere groep niet, als correlatief onderzoek, waarbij gezocht is naar een relatie tussen de hoeveelheid huiswerk en testcores. In totaal gaat het om tientallen onderzoeken. De conclusie is eenduidig. 1) Leerlingen die huiswerk maken, presteren beter. 2) Hoe meer tijd leerlingen besteden aan huiswerk, des te beter zijn hun scores. Dit geldt zowel voor rapportcijfers als voor gestandaardiseerde toetsen. Hendriks (2014) heeft ook een metastudie uitgevoerd, deze is gebaseerd op artikelen tussen 2005 en 2010 uit landen over de hele wereld. Zij concludeert net als de hiervoor genoemde metastudies van Cooper dat huiswerk effect heeft op schoolprestaties. Cooper en collega's vonden geen duidelijke aanwijzingen dat huiswerk voor sommige vakken effectiever is dan voor andere vakken.

Verklaringen voor het effect

Huiswerk werkt dus, maar hoe komt dat? Huiswerk zorgt ervoor dat leerlingen de leerstof beter onthouden en begrijpen, doordat ze hun kennis en vaardigheden verfijnen en uitbreiden (Cooper & Valentine, 2001; Coutts, 2004; Fraser et al., 1987; Marzano, 2007). Volgens ander onderzoek is het een voorwaarde dat het huiswerk wel serieus gemaakt wordt. Hiervoor is het belangrijk dat de leerlingen inzien dat huiswerk nuttig en relevant is, zelfs al voelt het voor hen niet erg motiverend of uitdagend (van den Bergh & Merema, 2011).

Volgens Marzano (2007) wordt het effect van huiswerk mede bepaald door de wijze waarop de docent ermee omgaat. Het is bijvoorbeeld belangrijk dat docenten van te voren bedenken wat het doel is van het huiswerk dat zij opgeven. Marzano (2007) onderscheidt twee verschillende doelstellingen van huiswerk: oefening (dit moet leerstof zijn waar de leerlingen al mee bekend zijn zodat ze echt zelfstandig kunnen oefenen) en voorbereiding of verdieping (dit mag leerstof zijn dat nieuw is voor de leerling zodat ze er alvast een keer over nadenken voor ze in de klas verder gaan met dit onderwerp en de docent meer uitlegt).

Huiswerk en schooltype: huiswerk is vooral effectief in het voortgezet onderwijs

Het positieve effect van huiswerk geldt niet voor alle leeftijden. Cooper en collega's (2006) stelden vast dat bij leerlingen in de basisschoolleeftijd geen enkel effect gevonden is van huiswerk op leerprestaties. In het voortgezet onderwijs zijn de effecten juist heel sterk. Binnen het voortgezet onderwijs zien we dat de leeftijd van leerlingen verschil maakt: voor oudere leerlingen zijn hogere positieve verbanden gevonden dan voor jongere leerlingen.

Hoe is dit verschil tussen basis- en voortgezet onderwijs te verklaren? Cooper en Valentine (2001) leggen uit dat dit kan komen doordat jonge kinderen in het primair onderwijs nog onvoldoende studievaardigheden hebben ontwikkeld en dus hun aandacht nog niet kunnen focussen op huiswerk. Toch moeten we voorzichtig zijn om te concluderen dat huiswerk in het basisonderwijs helemaal zinloos is. Soms krijgen juist de kinderen in het basisonderwijs extra huiswerk op, met als doel ze bij te spijkeren. Dat kan verklaren dat in sommige studies meer huiswerk samengaat met lagere schoolprestaties, maar dat wil niet zeggen dat huiswerk maken ineffectief is.

Omgang met en feedback op huiswerk

Nadat het huiswerk is gemaakt door de leerling heeft ook de feedback van de docent invloed op het effect van huiswerk. Het onderzoek van Walberg (1999) toont aan dat het effect van huiswerk groter is als het wordt nabesproken. Het effect van huiswerk stijgt als er een cijfer aan gekoppeld wordt en heeft het grootste effect als de leraar commentaar geeft op het huiswerk van een leerling. Commentaar, of ook wel feedback van de leraar, is het gevolg van de actie van de leerling: het wel dan niet maken van huiswerk en de kwaliteit van het gemaakte huiswerk. Feedback van de leraar werkt stimulerend en zorgt ervoor dat leerprestaties verhogen (zie bijv. het onderzoek van NWO-PROO door Sluijsmans, Joosten-ten Brinke & van der Vleuten (2013) naar effectieve kenmerken van formatief toetsen; Hattie & Timperley, 2007; Wingate, 2010).

Uit ander onderzoek naar de effectiviteit van feedback weten we dat niet zozeer het corrigeren van fouten, maar vooral *proces-georiënteerde* feedback van nut is voor de leerling. Dergelijke feedback

geeft antwoord op vragen als: Waar ga ik naartoe? Hoe doe ik het? Wat is de volgende stap? Zie 'Meer weten' voor meer uitvoerige informatie hierover.

Conclusie

Samenvattend kunnen we zeggen dat huiswerk werkt in het voortgezet onderwijs. Hoe meer tijd leerlingen besteden aan huiswerk, des te hoger de leerprestaties. Het effect van huiswerk is sterker naarmate de leerlingen ouder worden en naarmate ze meer huiswerk maken. In het primair onderwijs is deze relatie niet gevonden.

Geraadpleegde bronnen

- Cooper, H. (1989) *Homework*. White Plain, NY: Longman.
- Cooper, H., Robinson, J. C., & Patall, E. A. (2006). Does Homework Improve Academic Achievement? A Synthesis of Research, 1987–2003. *Review of Educational Research*, 76(1), 1 – 62. doi: 10.3102/00346543076001001
- Cooper, H., & Valentine, J. C. (2001). Using research to answer practical questions about homework. *Educational Psychologist*, 36, 143-153. doi: 10.1207/S15326985EP3603_1
- Coutts, P. M. (2004). Meanings of homework and implications for practice. *Theory Into Practice*, 43(3), 182–188. doi: 10.1353/tip.2004.0034
- Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of Educational Research*, 77, 81- 112.
- Hendriks, M. A. (2014). The influence of school size, leadership, evaluation, and time on student outcomes. Four reviews and meta-analyses. Enschede: Universiteit Twente. (diss.). http://doc.utwente.nl/92873/1/thesis_M_Hendriks.pdf
- Janssens, F. J. G. (2015). Broodje aap, noot, mies. Vier mythes over onderwijs. Inter-Continental University of the Caribbean (oratie), 1-18. <http://doc.utwente.nl/97303/1/oratieJanssensICUC.pdf>
- Marzano, R. J. (2007). *The art and science of teaching: a comprehensive framework for effective instruction*. Alexandria, Verenigde Staten: ASCD.
- Onderwijsraad (2007). Presteren naar vermogen. Alle talenten benutten in het funderend onderwijs. *Onderwijsraad, den Haag*, 1-106. https://www.onderwijsraad.nl/upload/documents/publicaties/volledig/presteren_naar_vermogen.pdf
- Sluijsmans, D., Joosten-ten Brinke, D., & van der Vleuten, C. (2013). Toetsen met leerwaarde Een reviewstudie naar de effectieve kenmerken van formatief toetsen. <https://www.nro.nl/wp-content/uploads/2014/05/PROO+Toetsen+met+leerwaarde+Dominique+Sluijsmans+ea.pdf>
- Van den Bergh, H., & Merema, C. (2011). Huiswerk werkt! mits het gecontroleerd wordt... *Levende Talen Magazine*, 4, 15-17. <http://www.lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/ltm/article/viewFile/32/32>
- Walberg, H. J. (1999). Productive teaching. In H. C. Waxman & H. J. Walberg (Eds.), *New directions for teaching practice research* (pp. 75–104). Berkeley, CA: McCutchen.
- Wingate, U. (2010). The impact of formative feedback on the development of academic writing. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 35(5), 519-533.

Meer weten?

Voor meer informatie verwijzen wij naar het proefschrift van dr. Hendriks, over onder andere het effect van huiswerk, maar ook de effecten van toetsen en evaluaties:

Hendriks, M. A. (2014). The influence of school size, leadership, evaluation, and time on student outcomes. Four reviews and meta-analyses. Enschede: Universiteit Twente. (diss.). Te verkrijgen via de volgende link: http://doc.utwente.nl/92873/1/thesis_M_Hendriks.pdf

Zie voor informatie over de effectiviteit van feedback het volgende antwoord dat door de Kennisrotonde is gegeven:

<https://www.nro.nl/kennisrotondevragenopeenrij/nakijken-schriften-zinvol/>

Onderwijssector

Voor primair en secundair onderwijs.

Trefwoorden

Huiswerk, feedback, docent, leerling, effect.